Takuusäätiö

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Helsinki, 4.11.2022

LAKIVALIOKUNTA

Asia: HE 111/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavia edustajakanteita koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+111/2022

Takuusäätiö kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta lausua koskien hallituksen esitystä kuluttajien yhteisten etujen suojaamiseksi nostettavia edustajakanteita koskevan direktiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Lainsäädäntömuutosten taustalla olevan edustajakannedirektiivin asetettamat tavoitteet parantaa kuluttajien oikeussuojaa sekä antaa järjestöille mahdollisuuden ajaa kuluttajan oikeuksien toteutumista ovat merkittäviä ja kannatettavia. Esitys ei Takuusäätiön näkemyksen mukaan kaikilta osin toteuta direktiivin tavoitteita tai parhaalla mahdollisella tavalla paranna kuluttajien suojaa nykytilanteeseen verrattuna. Tähän olisi tarvittu suurempia muutoksia lainsäädäntöön. Niitä ei perustelujen mukaan kuitenkaan pidetty tarkoituksenmukaisena tai aikataulullisesti mahdollisena. Lausuntopalautteissa olevia ehdotuksia on tarpeen selvittää jatkossa tarkemmin, mikäli lainsäädäntö ei tuota riittävää muutosta ja parannusta kulujattajan oikeussuojaan.

Esityksen mukaan kielto- ja hyvitysasiat käsitellään eri menettelyissä, vaikka direktiivi antaa mahdollisuuden myös samassa menettelyssä käsittelemiseen. Takuusäätiö pitää edelleen tärkeänä tavoitteena, että kielto- ja hyvitysvaatimuksia olisi mahdollista käsitellä yhdessä prosessissa. Kuten lainsäädännön arviointineuvostokin lausunnossaan tuo esille, erilliset prosessit lisäävät sekä käsittelyaikaa että niistä aiheutuvia kustannuksia. Takuusäätiö katsoo, ettei esitys tältä osin täysimääräisesti toteuta edustajakannedirektiivin tavoitteita.

Esitys ei sisällä direktiivin mahdollistamaa ns. opt-out menettelyn käyttöönottoa hyvityskanteiden osalta. Osa lausunnonantajista piti sitä tehokkaampana ja tarkoituksenmukaisempana kuluttaja-asioissa kuin opt-in -menettelyä. Opt-out -menettely olisi Takuusäätiön näkemyksen mukaan mahdollistanut laajemman kuluttajaryhmän etujen puolesta toimimisen ja olisi ollut tuomioistuimessa ajettavien kuluttaja-asioiden osalta tehokkaampi ja tarkoituksenmukaisempi toimintamalli.

Vaikka esitys antaa järjestöille mahdollisuuden tulla nimetyksi oikeuteutuksi yksiköksi, se ei vielä yksistään mahdollista kanneoikeuden ajamisen laajaa käyttöä. Direktiivin mukaan jäsenvaltion

on sääntelyllä pyrittävä siihen, ettei oikeudenkäyntikuluriski estä oikeutettuja yksikköjä nostamasta edustajakanteita. Järjestöillä on harvoin mahdollisuutta kantaa kuluriskiä tai kattaa oikeudenkäyntikuluja oman toiminnan rahoituksesta. Jotta järjestöillä olisi todellisia toimintaedellytyksiä puolustaa kuluttajien etuja ja oikeuksia, taloudelliset mahdollisuudet siihen olisi turvattava esitettyä vahvemmin.

Takuusäätiö sr.

Juha Pantzar
toimitusjohtaja

Minna Backman
lakimies